

Uyanan Avrupa ve Sarsılan Osmanlı

Kazanım Ders Notu - 1

» Sanayi İnkılabı

- Avrupalı devletler zamanla bilimsel bilgiyi teknolojiye aktarıp buhar gücüyle çalışan gemiler icat ettiler ve dokuma fabrikaları kurdular.
- Böylece **Sanayi İnkılabı** doğdu. Küçük atölyelerin yerini büyük fabrikalar; insan gücünün yerini makine gücü aldı.
- Makineler sayesinde **üretim hızla arttı**. Artan üretimle birlikte **ham madde ve pazar ihtiyacı** da arttı.
- Avrupalı devletler ihtiyaç duydukları ham maddeyi henüz sanayileşmemiş ülkelerden karşılayıp ürettikleri ürünleri de aynı ülkelerde pazarladılar.
- Böylece **sömürgecilik** kısa sürede gelişti. Sömürge yarışında başı çeken İngiltere, geniş bir sömürge imparatorluğu kurdu.
- İngiltere'yi diğer Avrupalı devletler takip etti. Avrupalı devletler arasında başlayan **sömürge yarışı**, **ham madde ve pazar rekabetini de artırdı**.
- Artan bu rekabet zamanla **Birinci Dünya Savaşı'na zemin hazırladı**.

» Fransız İhtilali

- Fransız İhtilali'nin** (1789) sonuçları da Osmanlı Devleti üzerinde etkili oldu.
- İhtilalle birlikte hürriyet, eşitlik, adalet ve milliyetçilik gibi fikirler dünyaya yayıldı. Özellikle **milliyetçilik fikri, çok uluslu imparatorlukları olumsuz etkiledi**.
- Fransızlar milliyetçilik fikrini **"Her millete bir devlet"** sloganıyla dış politikada bir araç olarak kullandılar.
- Bu fikrin en fazla etkilediği devletlerden biri Osmanlı Devleti oldu. **Milliyetçilik fikrinden etkilenen azınlıklar**, Avrupalı devletlerin de kışkırtmasıyla **isyan etmeye başladılar**.
- Sırp larla başlayan isyanlar diğer azınlıklara da yayıldı**. İsyanların etkisi, devletin özellikle Doğu Avrupa ve Balkan topraklarında daha yıkıcı oldu.
- Asırlardır Balkanlarda Osmanlı hâkimiyeti altında bir arada ve huzur içinde yaşayan **Rum, Bulgar, Sırp, Yahudi, Arnavut, Boşnak gibi milletler Fransız İhtilali'nin yaydığı milliyetçilik düşüncesi ile isyan edip bağımsızlıklarını kazandılar**.

» Sarsılan Osmanlı

- XIX. yüzyılda Avrupalı devletlerden yüksek faizle borç alan Osmanlı, bu borçlarını ödeyemeyince alacaklı devletler bir araya gelerek **Dünyân-u Umûmiye (Genel Borçlar İdaresi)** adında uluslararası bir teşkilat kurdular (1881). Bu teşkilat ile **alacaklı devletler Osmanlı gelir kaynaklarının büyük bir kısmına el koydular**. Gerek Dünyân-u Umûmiye Teşkilatı gerekse kapitülasyonlar Osmanlı Devleti'nin **ekonomik bağımsızlığına büyük zarar verdi**.
- Sanayi İnkılabı ve Fransız İhtilali gibi Avrupa'da meydana gelen tüm gelişmeler Osmanlı Devleti'ni siyasi, sosyal ve ekonomik olarak olumsuz etkilediği gibi devleti dağılma noktasına getirdi**. Devleti dağılmaktan kurtarmak isteyen bazı yönetici ve aydınlar çeşitli fikirler geliştirdiler.

Bu fikir akımları şunlardır:

- Osmanlıcılık
- İslamcılık
- Batıcılık
- Türkçülük

Sanayi İnkılabı

18. yy

Fransız İhtilali

1789

Tanzimat Fermanı

1839

İslahat Fermanı

1856

I. Meşrutiyet'in İlan Edilmesi

1876

II. Meşrutiyet'in İlan Edilmesi

1908

Uyanan Avrupa ve Sarsılan Osmanlı

Kazanım Ders Notu - 1

» Fikir Akımları

Osmanlıcılık

Osmanlı sınırları içerisinde yaşayan **herkesi, hiçbir ayırım yapmadan** Osmanlı vatandaşı olarak kabul eden düşünce akımıdır. Bu düşünce ile herkes **eşit haklara** sahip olacağından dağılmanın önüne geçileceği düşünülmüştür.

İslamcılık

Tüm Müslümanları Osmanlı halifesinin etrafında toplamayı amaçlayan düşünce akımıdır. Bu akıma göre, devletin parçalanmasını önlemek için sadece Müslümanları bir çatı altında toplamak gereklidir. Diğer adı **Ümmetçiliktir**.

Batıcılık

Osmanlı'nın dağılmasının temel nedenini Batı'nın bilim ve tekniğinden uzak kalmasına bağlayan bu fikir akımı kurtuluş yolunun ancak Batı'ya ayak uydurmadan geçtiğini savunmuştur. Diğer adı **Garpçılıktır**.

Türkçülük

En son ortaya atılan fikir akımıdır. Dünyadaki bütün Türklerin bir yönetim altında toplanmasını amaçlayan düşünce akımıdır. Amacı büyük bir Türk dünyası oluşturmak yani Turancılığı gerçekleştirmektir. Diğer adı **Pantürkizmdir**.

» Dağılmayı Önleme Çabaları

Fransız İhtilali sonrası başlayan **milliyetçilik (ulusçuluk)** akımının etkisiyle Osmanlı topraklarında yaşayan azınlıkların bu ayrılıkçı düşüncelerini yok etmek ve **devletin parçalanmasının önüne geçmek amacıyla** yöneticiler tarafından değişik zamanlarda aşağıdaki önlemler alınmıştır.

» Tanzimat Fermanı

1839 yılında yayınlanan bu ferman ile Osmanlı topraklarında yaşayan **herkes din, ırk ayrımı yapılmaksızın eşit kabul edilmiş**, bu yolla azınlıkların devlete olan bağlılığını artırmak ve devletin dağılmasının önüne geçilmek istenmiştir. Ancak bağımsızlık hayaline kapılan azınlıklar, atılan bu adımlara rağmen isyan etmekten vazgeçmemişlerdir.

» I. Meşrutiyet

"Halkın yönetime katılması ile devletin dağılmasının önlenebileceğini" vurgulayan Jön Türkler bu fikre katılmayan Padişah Abdülaziz'i tahttan indirdiler ve meşrutiyet sistemine geçme sözü aldıkları II. Abdülhamit'i padişah yaptılar. II. Abdülhamit verdiği sözü tutarak **Kanun-i Esasi** adıyla Türk tarihinin ilk anayasasını hazırlattı (1876). Anayasa gereği I. Meşrutiyet ilan edildi ve **halkın ilk defa yönetime katılmasını sağlandı**.

» Islahat Fermanı

1856'da Avrupalı devletlerin de baskısıyla Islahat Fermanı adıyla yeni bir ferman yayınlanmıştır. Bu ferman ile Osmanlı topraklarında yaşayan **gayrimüslimlere fazladan haklar verilerek milliyetçilikten kaynaklanan dağılmanın önüne geçilmek istenmiştir**. Ancak buna rağmen azınlık isyanları önlenememiştir.

» II. Meşrutiyet

1908 yılında askerlerden oluşan bir grup olan **İttihat ve Terakki** adlı cemiyet, Mebusan Meclisinin tekrar açılması ve meşrutiyetin ilan edilerek **halkın tekrar yönetime katılmasıyla** devletin dağılmayacağını belirterek padişah II. Abdülhamit'e II. Meşrutiyet'i ilan ettirmiş ve **Mebusan Meclisini** tekrar açtırmıştır.

Sanayi
İnkılabı

18. yy

Fransız
İhtilali

1789

Tanzimat
Fermanı

1839

Islahat
Fermanı

1856

I. Meşrutiyet'in
İlan Edilmesi

1876

II. Meşrutiyet'in
İlan Edilmesi

1908

» Mustafa Kemal'in Çocukluğu

Ailesi

- Annesi** : Zübeyde Hanım (Ev Hanımı)
Babası : Ali Rıza Efendi (Gümrük Memuru)
Doğum yeri : Selanik

Mustafa; sevgi, saygı ve dayanışma duygularının yoğun olduğu bir aile ortamında yetişmiştir. Aile hayatına büyük önem veren ve ilk ilhamını ailesinden aldığı sık sık dile getiren Mustafa Kemal, birçok konuşmasında ailenin önemine vurgu yapmıştır.

Batı'ya Erken Açılan Kent: Selanik

Şehrin Sosyal ve Etnik Yapısı: Mustafa'nın doğduğu yer olan Selanik şehri Türk, Rum, Bulgar, Ermeni, Sırp gibi birçok milletin bir arada yaşadığı **çok uluslu** bir yapıya sahipti.

Şehrin Kültürel Yapısı: Batı'dan gelen **fikir akımlarına** açık, çeşitli **gazete ve dergilerin** kolayca temin edilebildiği bir şehirdir.

Şehrin Ekonomik Yapısı: Selânik, önemli bir **liman şehri** olmasının yanında **demir yolu** ile de önemli şehirlere bağlanmaktaydı. Bu durum Selanik'in hem ekonomik açıdan gelişmesini hem de Batı ile etkileşimini kolaylaştırmıştır.

» Mustafa Kemal'in Öğrenim Hayatı

Osmanlı Devleti'nde Batı tarzı eğitim veren okullar, dini eğitim veren medreseler, azınlık okulları ve yabancı okulların bir arada bulunması **eğitim ve öğretimde birlik olmadığını, farklı fikir, kültür ve anlayışa sahip insanlar yetiştirecek bir yapıda olduğunun** kanıtıdır.

Mustafa Kemal'in Sırasıyla Gittiği Okullar

- 1) Mahalle Mektebi 2) Şemsi Efendi Mektebi 3) Selanik Mülkiye Rüştiyesi
 4) Selanik Askeri Rüştiyesi 5) Manastır Askeri İdadisi 6) İstanbul Harp Okulu 7) İstanbul Harp Akademisi

» Mahalle ve Şemsi Efendi Mektepleri

- ✿ Mustafa, okul çağına gelince annesi ve babası arasında eğitimi konusunda görüş ayrılığı ortaya çıktı.
- ✿ Annesi Mustafa'nın dini eğitim alması için Mahalle Mektebine gitmesini istiyordu. Babası ise Mustafa'ya modern yöntemlere göre eğitim alacağı Şemsi Efendi Mektebine göndermek istiyordu.
- ✿ Ali Rıza Bey, Mustafa'ya önce Mahalle Mektebine yazdırarak eşinin gönlünü aldı. Kısa bir süre sonra ise Şemsi Efendi Mektebine yazdırdı.

» Selanik Mülkiye Rüştiyesi

- ✿ Mustafa, Şemsi Efendi Mektebine devam ederken babası Ali Rıza Efendi vefat etti.
- ✿ Eşinin ölümüyle maddi sıkıntılar yaşayan Zübeyde Hanım, çocuklarını alıp ağabeyinin çiftliğine gitti.
- ✿ Mustafa çiftlik hayatını sevse de okumak istiyordu. Zübeyde Hanım, oğlunun üzüldüğünü görünce okuması için onu Selanik'teki akrabalarının yanına gönderdi.
- ✿ Mustafa bu kez ortaokul eğitimi almak için Selanik Mülkiye Rüştiyesine başladı.

Mustafa Kemal'in Doğumu

1881

Mahalle ve Şemsi Efendi Mektepleri

1886

Selanik Mülkiye Rüştiyesi

1894

Selanik Askeri Rüştiyesi

1894

Manastır Askeri İdadisi

1896

İstanbul Harp Okulu

1899

İstanbul Harp Akademisi

1902

» Mustafa Kemal'in Öğrenim Hayatı

Rüştiyenin günümüzdeki karşılığı **ortaokul**, idadinin ise **lisedir**.

» Selanik Askeri Rüştiyesi

- * Mustafa askeri okula giden çocukların kıyafetlerini görüp etkilenmiş ve asker olmaya karar vermiştir.
- * Annesi ise oğlunun asker olmasını istemiyordu. Mustafa, annesinden gizlice askeri okul sınavlarına girmiş ve sınavı başarıyla kazanmıştır. Böylelikle Mustafa'nın askeri hayatı başlamıştır.
- * Mustafa zekasıyla bu okulda da kendisini sevdirmiştir. Matematik dersine oldukça ilgiliydi. Aynı ismi taşıdığı matematik öğretmeni, karışıklık çıkmaması için Mustafa'ya "**Kemal**" ismini vermiştir.

» Manastır Askeri İdadisi

- * Mustafa Kemal, lise eğitimi için Manastır Askeri İdadisinin sınavlarına girdi ve başarılı oldu. Mustafa Kemal burada Fransız yazarları okuyarak **eşitlik, adalet, demokrasi, insan hakları** gibi fikirleri öğrenmiştir.
- * Türk yazarları okuyarak **Türk milliyetçiliği** fikirlerini öğrenmiştir. Devletin içinde bulunduğu durum ve sorunlarla ilk kez burada ilgilenmeye başlamıştır.
- * Bu okulda iken Türk - Yunan Savaşı'na katılmak için okuldan kaçması **vatanseverliğinin** göstergesidir.

» İstanbul Harp Okulu

- * Mustafa Kemal'in Osmanlı'nın başkentine ilk kez gelmesi Harp Okuluna başlamasıyla oldu. İstanbul hem modern hem de geleneksel yaşam biçiminin sürdürüldüğü bir şehirdi.
- * Devlet sorunlarıyla ilgilenen ve padişah II. Abdülhamit'e meşrutiyeti kabul ettirmek isteyen İttihat ve Terakki Cemiyeti de giderek bu şehirde kendini hissettiriyordu.
- * Mustafa Kemal, Manastır'da edindiği bilgileri İstanbul'daki arkadaşlarına aktarma fırsatı buldu. 1902 yılında bu okuldan "**teğmen**" rütbesiyle mezun oldu.

» İstanbul Harp Akademisi

- * Mustafa Kemal, Harp Okulunda kurmaylık sınavına girmiş ve başarılı olmuştur. Bu sayede Harp Akademisine girme şansı bulmuştur.
- * Arkadaşlarıyla sık sık devlet sorunlarını konuşuyordu. Arkadaşlarıyla devlet sorunlarını anlattıkları el yazması gizli bir gazete hazırlama çalışması da olmuştur.
- * 1905 yılında "**kurmay yüzbaşı**" rütbesiyle Harp Akademisini başarıyla tamamlamasına rağmen Makedonya'ya gönderileceğini beklerken fikirlerinden dolayı Şam'da bulunan 5. Ordu Komutanlığına atanmıştır.

- Mustafa Kemal'in İstanbul'da arkadaşlarını toplayarak ülke meseleleri hakkında bilgilendirmesi, el yazması gazete hazırlamayı organize etmesi **liderlik** ve **örgütleyicilik (teşkilatçılık)** kişilik özelliklerine sahip olduğunun kanıtıdır.
- Mustafa Kemal; Harp Okulundan "teğmen", Harp Akademisinden "kurmay yüzbaşı" rütbesiyle mezun olmuştur. **İlk görev yeri Şam 5. Ordu Komutanlığıdır.**

Mustafa Kemal'in
Doğumu

1881

Mahalle ve Şemsi
Efendi Mektepleri

1886

Selanik Mülkiye
Rüştiyesi

1894

Selanik Askeri
Rüştiyesi

1894

Manastır Askeri
İdadisi

1896

İstanbul Harp
Okulu

1899

İstanbul Harp
Akademisi

1902

» Mustafa Kemal'in Fikir Hayatı

» Mustafa Kemal'in fikir yapısı üzerinde

- Doğup büyüdüğü ortamın sosyal, siyasi ve kültürel özelliği,
- Yaşadığı olaylar, savaşlar ve görev aldığı yerler,
- Okuduğu kitaplar ve bu kitapları yazan kişilerin özellikleri,
- Eğitim ve öğretim hayatındaki olaylar ve öğretmenleri,
- Osmanlı'nın son zamanlarında içinde bulunduğu olumsuz durum oldukça etkili olmuştur.

» M. Kemal'i etkileyen Türk düşünürler

- Namık Kemal
- Ziya Gökalp
- Tevfik Fikret
- Mehmet Emin Yurdakul

gibi Türk yazar ve düşünürler eserleri ve fikirleriyle Mustafa Kemal'in **vatansever** ve **milliyetçi** düşünceleri üzerinde etkili olmuşlardır.

» M. Kemal'i etkileyen yabancı düşünürler

- Fransız İhtilali'ni başlatan;
- Montesquieu,
 - Voltaire,
 - J. J. Rousseau

gibi yazarların eserlerini okuyan Mustafa Kemal, **adalet, eşitlik, insan hakları, hürriyet ve demokrasi fikirlerini** öğrenmiştir.

Mustafa Kemal'in fikir hayatı üzerinde öğretmenleri ve arkadaşlarının da rolü olmuştur. Bunlardan bazıları şunlardır:

Ömer Naci : Manastır Askeri İdadisinde yakın arkadaşıdır. Mustafa Kemal'in güzel konuşma ve hitabete olan ilgisini daha da artırmıştır.

Yüzbaşı Mustafa Bey: Mustafa Kemal'in Selanik Askerî Rüştiyesinde matematik öğretmenidir. Mustafa'nın yeteneklerini sezip ona "Kemal" adını vermiştir.

Yüzbaşı Nakiyüddin Bey: Askerî Rüştiyede Fransızca öğretmenidir ve Mustafa Kemal'in geleceğe ilişkin ilk fikirlerinin oluşmasında katkıları olmuştur.

Kolağası Mehmet Tevfik Bey: Askeri İdadideki tarih öğretmenidir. Mustafa Kemal'e tarih sevgisi aşılamış ve Mustafa Kemal'de tarih alanında yeni ufuklar açmıştır.

Mehmet Asım Efendi: Askeri İdadi yıllarındaki öğretmenidir. Mustafa Kemal'in askerlik mesleğinden uzaklaşabileceğini düşünerek edebiyata çok fazla yönelmemesini söylemiştir.

İlk görev yeri:
Şam

1905

Vatan ve Hürriyet
Cemiyeti

1906

31 Mart
Olayı

1909

Pikardi
Manevraları

1910

Trablusgarp
Savaşı

1911

I. Balkan
Savaşı

1912

II. Balkan
Savaşı

1913

» Mustafa Kemal'in Askerlik Hayatı

» Şam Günleri

- Mustafa Kemal, **ilk görev yeri** olan Şam'da görevliyken devlet meseleleriyle ilgilenmiş ve "**Vatan ve Hürriyet**" adıyla gizli bir cemiyet kurmuştur. Bu cemiyetin kurulması Mustafa Kemal'in **liderlik, teşkilatçılık, vatanseverlik** kişilik özelliklerini yansıtmaktadır. Daha sonra gizlice Selanik'e geçerek burada **Vatan ve Hürriyet Cemiyetinin** şubesini açmıştır.
- 13 Ekim 1907'de Manastır'da bulunan 3. Ordu Karargâhına atandı. Bu ordunun Selanik'teki biriminde görevlendirildi.

» Selanik Günleri

- Mustafa Kemal burada etkin bir güç olan **İttihat ve Terakki** ile birlikte faaliyetlerini yürüttü. Daha sonra Vatan ve Hürriyet Cemiyetini, İttihat ve Terakki Cemiyetinin bünyesine dahil etti.
- **3. Ordu Selanik Tümeni Kurmay Başkanlığına** atanan Mustafa Kemal, bu görevdeyken 31 Mart Vakası'nı bastırmak için Hareket Ordusu'nda görev aldı.
- II. Meşrutiyet'ten sonra İttihat ve Terakki Cemiyeti giderek devlet işlerine müdahale etmeye başladı. Ordunun siyasete karışmamasından yana olan Mustafa Kemal, İttihat ve Terakki ile yollarını ayırdı.

» 31 Mart Olayı

İstanbul'da bazı kişiler meşrutiyeti yıkmak için 13 Nisan 1909 tarihinde bir isyan çıkardı. Rumi takvime göre 31 Mart tarihinde başlayan bu isyana **31 Mart Olayı** adı verilmiştir.

Olayın başlaması üzerine Selanik'te bulunan ve başında Mahmut Şevket Paşa'nın bulunduğu, **kurmay başkanlığını Mustafa Kemal'in** yaptığı **Hareket Ordusu** İstanbul'a gelip isyanı bastırmıştır.

31 Mart Olayı, Türk tarihinde **ilk kez** mevcut **rejime karşı** çıkmış bir ayaklanmadır.

Hareket Ordusu ismini Mustafa Kemal vermiştir.

» Trablusgarp Savaşı

Taraflar : İtalya - Osmanlı Devleti

Savaşın Nedeni: İtalya'nın Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki sömürülmemiş toprağı olan Trablusgarp'a göz dikmesi.

Savaşın Gelişimi: Mısır, İngiltere'nin elinde olduğu için Osmanlı karadan ordu gönderemedi. Deniz gücü neredeyse olmayan Osmanlı, denizden de yardım götüremedi. Osmanlı yönetimi, Trablusgarp'ı savunabilmek için bazı subayları gizlice bölgeye gönderdi. Aralarında Mustafa Kemal'in de bulunduğu bu subaylar kılık değiştirerek Trablusgarp'a gittiler. **Derne ve Tobruk** şehirlerinde Mustafa Kemal, halkı örgütleyerek İtalyanlara karşı başarılı olmuştur.

Savaşın Sonucu: Osmanlı hem deniz gücünün olmayışı hem de o sıralarda başlayan Balkan Savaşları nedeniyle İtalya ile barış yapmak zorunda kaldı. Savaş, imzalanan "**Uşi Antlaşması**" ile sona erdi. Bu antlaşma ile Trablusgarp İtalya'ya bırakıldı. On İki Ada ise geçici olarak İtalya'ya verildi.

» I. Balkan Savaşı

Osmanlı Devleti'nin Balkan topraklarını ele geçirmek isteyen **Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ**, Rusya'nın kışkırtmasıyla birleşerek Osmanlı Devleti'ne saldırdılar. Ordu içindeki karışıklıklar ve malzemelerin zamanında gelememesi nedeniyle İstanbul ve Gelibolu hariç tüm Trakya topraklarımızı kaybettik.

» II. Balkan Savaşı

I. Balkan Savaşı'nda Osmanlı topraklarından en fazla payı Bulgaristan'ın alması bu savaşa neden oldu. Balkan devletleri arasındaki bu anlaşmazlıktan yararlanan **Osmanlı, Edirne ve Kırklareli'yi kurtarmayı başardı**. **Mustafa Kemal**, bu savaşta Bolayır Kolordusu Kurmay Başkanlığı görevine getirildi. **Edirne ve civarının kurtarılmasında aktif rol oynadı**.

İlk görev yeri:
Şam

1905

Vatan ve Hürriyet
Cemiyeti

1906

31 Mart
Olayı

1909

Pikardi
Manevraları

1910

Trablusgarp
Savaşı

1911

I. Balkan
Savaşı

1912

II. Balkan
Savaşı

1913

I. Dünya Savaşı

Kazanım Ders Notu - 5

I. Dünya Savaşı'nın Nedenleri

Savaşın Genel, Esas, Temel Nedenleri

- Sömürgecilik
- Ham madde yarışı
- Pazar rekabeti
- Silahlanma yarışı
- Fransız İhtilali'nin yaydığı milliyetçilik akımı

Savaşın Özel Nedenleri

- Almanya ve Fransa arasındaki Alsas-Loren sorunu
- Rusya'nın Panславizm ve sıcak denizlere inme politikası
- Avusturya – Macaristan'ın Balkanları ele geçirmek istemesi

Savaşı Başlatan Olay

- Sırlı bir öğrencinin, Avusturya Macaristan veliahdını öldürmesi
- Veliahdın öldürülmesi ile Avusturya Macaristan, Sırlara savaş açtı. Sırların koruyuculuğunu üstlenen Ruslar da karşı savaş açınca savaş bloklar arasında başlayıp kısa sürede tüm dünyaya yayıldı.

I. Dünya Savaşı Öncesi Gruplar

Üçlü İtilaf Devletleri

- İngiltere
- Fransa
- Rusya

Üçlü İttifak Devletleri

- Almanya
- İtalya
- Avusturya- Macaristan

I. Dünya Savaşı Sırasında Gruplar

İtilaf Devletleri

- İngiltere
- Fransa
- Rusya
- Yunanistan
- İtalya
- ABD
- Japonya
- Sırbistan

İttifak Devletleri

- Almanya
- Avusturya- Macaristan
- Osmanlı Devleti
- Bulgaristan

I. Dünya Savaşı başlamadan önce **İtalya**, İttifak Devletlerinin yanındayken savaş başladıktan sonra İtilaf Devletlerinin yanına geçmiştir.

İtalya'nın Taraf Değiştirmesinin Nedenleri

- Trablusgarp Savaşı'nda İngiltere'den yardım alması
- Anadolu topraklarından Ege ve Akdeniz bölgelerinin İtalya'ya vaat edilmesi

DİKKAT: İtalya, taraf değiştiren tek ülkedir.

Savaş Öncesi Osmanlı'nın Durumu

Osmanlı ilk başta İtilaf Devletlerinin yanında savaşa girmek istedi. Ancak İtilaf Devletleri, Osmanlı'yı paylaşma planları yaptıkları için kendi yanlarında savaşa almadılar. Bu durum üzerine Osmanlı;

- Siyasi yalnızlıktan kurtulmak
- Son zamanlarda kaybettiği yerleri geri almak
- Kapitülasyonları kaldırmak gibi nedenlerden dolayı savaşa girme kararı aldı.

Almanya'nın Osmanlı'yı Yanında İstemesinin Nedenleri

- Osmanlı'nın jeopolitik konumundan yararlanmak istemesi (Boğazlar ve Süveyş Kanalı)
- Cephe sayısını artırarak yükünü hafifletmek istemesi
- Osmanlı'nın halifelik yani dini gücünden yararlanmak istemesi
- Osmanlı'nın yer altı ve yer üstü zenginlikleri ile insan gücünden yararlanmak istemesi

Osmanlı'nın Almanya'yı Tercih Etmesinin Nedenleri

- İngiltere ve Fransa'nın Osmanlı topraklarında gözleminin olması ve Osmanlı'yı yanlarında istememeleri
- İttihat ve Terakki'nin Almanya'nın savaşı kazanaacağı düşüncesi (Enver Paşa'nın Alman hayranlığı)

I. Dünya Savaşı'nın Başlaması

1914

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Katılması

1914

Sevk ve İskân Kanunu

1915

ABD'nin Savaşa Girmesi

1917

Wilson İlkeleri

1918

Savaşın Sona Ermesi

1918

Paris Barış Konferansı

1919

I. Dünya Savaşı

Kazanım Ders Notu - 5

» Savaşa Girmemiz

- İngiliz sömürgesi olan Mısır'ı bombalayan iki Alman gemisi Goben (Yavuz) ve Breslav (Midilli), İngiliz donanmalarından kaçarak boğazları geçip Osmanlı'ya sığındı.
- Osmanlı'ya sığınan bu gemileri İngiltere istediye de Osmanlı bu gemileri satın aldığını bildirmiş, Alman askerlerine Türk asker kıyafetleri giydirilmiş, gemilere Osmanlı bayrağı çekilerek bu iki geminin isimleri değiştirilmiştir. Bu iki gemi Karadeniz'i geçerek Rus limanlarını (Sivastopol, Odessa) bombalamış ve Osmanlı resmen savaşa girmiştir.

» I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı'nın Savaştığı Cepheler

Taarruz Cepheleri	Savunma Cepheleri	Yardım Gönderdiğimiz Cepheler
<ul style="list-style-type: none"> Kanal Kafkas 	<ul style="list-style-type: none"> Çanakkale Irak (Basra) 	<ul style="list-style-type: none"> Suriye-Filistin Hicaz-Yemen Galiçya Makedonya Romanya

DİKKAT: Taarruz cephelerimiz baş harfi "K" ile başlamaktadır. Yardım cephelerinin sonunda ise yardımın "Ya" sı bulunmaktadır. Geriye kalanlar savunma cepheleridir.

» Kafkas Cephesi

Osmanlı – Çarlık Rusya arasında yapılmıştır.

Cephenin açılmasının nedenleri:

- Rusları Doğu Anadolu'dan atarak Orta Asya Türkleri ile birleşip büyük bir Türk dünyası kurmak (**Turancılık**)
- Bakü petrolünün kontrolünü sağlamak (Almanya'nın isteğidir.)

Enver Paşa'nın emri sonrasında ordumuz saldırıya geçmiştir. Ancak ağır kış şartları, malzemelerin zamanında gelememesi gibi nedenlerden binlerce askerimiz donarak şehit olmuştur. Tarihimizde yaşanan bu olaya **Sarıkamış Olayı** denilir. Bu olaydan sonra Ruslar, Doğu Anadolu'yu işgal etti. Bu tarihlerde Çanakkale Cephesi kapanmış ve Mustafa Kemal bu cepheye atanmıştır. Cepheye gelen **Mustafa Kemal, Ruslardan Muş ve Bitlis'i almıştır.** Bu cephe devam ederken Rusya'da halk ayaklanmış ve kendi krallarını (Çar) devirmiştir. Bu olaya Bolşevik İhtilali denilir. Bu ihtilal sonrasında Çarlık (Krallık) Rusya yıkılmış, Sovyet Rusya kurulmuştur. Yeni kurulan Sovyet Rusya, I. Dünya Savaşı'ndan çekilmiştir. Rusya savaştan çekilince Osmanlı Devlet ile Brest Litovsk Anlaşması'nı imzalamıştır.

Brest Litovsk Antlaşması ile;

- Berlin Anlaşması ile kaybettiğimiz Kars, Ardahan ve Batum'u geri aldık.
- Rusya, I.Dünya savaşından çekildi ve Kafkas Cephesi kapandı.

NOT: Rusya savaştan sonra bütün gizli anlaşmaları dünyaya duyurmuştur.

» Kanal Cephesi

Osmanlı – İngiltere arasında yapılmıştır.

NOT: Almanya'nın isteği üzerine açılmıştır.

AMAÇ: İngiltere'nin Uzak Doğu sömürgelerine giden yolu ele geçirmektir.

Almanların da desteğiyle hareket eden **Bahriye Nazırı Cemal Paşa komutasındaki Osmanlı askerleri**, Şubat 1915'te Süveyş Kanalı'na ulaşmak için harekete geçtiler. Ancak çöl şartları, açlık ve susuzluk askerlerimizin Kanal'ı ele geçirme girişimlerinin başarısızlıkla sonuçlanmasına neden oldu.

I. Dünya Savaşı'nın Başlaması

1914

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Katılması

1914

Sevk ve İskân Kanunu

1915

ABD'nin Savaşa Girmesi

1917

Wilson İlkeleri

1918

Savaşın Sona Ermesi

1918

Paris Barış Konferansı

1919

I. Dünya Savaşı

Kazanım Ders Notu - 5

» Çanakkale Cephesi

Savaş kimler arasında yapıldı?

İngiltere ve Fransa birlikte hareket ederek Osmanlı Devleti'ne savaş açmıştır.

İtilaf Devletlerinin savaşı başlatma gerekçeleri nelerdir?

- Rusya'ya yardım götürerek iç karışıklık çıkmasını engellemek
- İstanbul ve boğazları alarak Osmanlı'yı savaş dışına itmek ve savaşı kısa sürede bitirmek
- Savaşa girmeyen Balkan milletlerini kendi yanlarına çekmek

Savaşın gidişatı nasıl olmuştur?

- İtilaf Devletleri bu amaçlarına ulaşmak için büyük bir donanma ile Çanakkale Boğazı'ndan geçmeye çalışsalar da gemiler boğaza döşenen mayınlara çarparak ağır hasar almaya başladı. Türk tabyalarının isabetli atışları ve Türk askerinin amansız direnişi karşısında boğazı denizden geçemeyeceğini anlayan ve ağır yara alan İtilaf donanması karadan çıkarma yapma kararı aldı.
- Düşman kuvvetleri bu kez de Mehmetçiğin azmi ve genç bir komutanın askerî dehasının ortaya koyduğu strateji ile karşılaştılar. 19. Tümen Komutanı Yarbay Mustafa Kemal'in emrindeki 57. Alay ve diğer birlikler harekete geçirerek düşmanı geri püskürttü.

Savaşın sonuçları nelerdir?

- I. Dünya Savaşı'nın süresi uzadı (2 yıl kadar).
- Rusya'ya yardım götürülemedi ve Rusya'da iç karışıklık çıktı (Bolşevik İhtilali).
- Bulgaristan, Osmanlı Devleti'nin (İttifak Devletlerinin) yanında savaşa girdi.

NOT: Bulgaristan'ın savaşa girmesi ile Osmanlı – Almanya arasında kara bağlantısı kurulmuştur.

NOT: Mustafa Kemal buradaki başarılarından dolayı yarbaylığa yükselmiştir. Bu cephedeki başarıları sayesinde ileride yapılacak olan Kurtuluş Savaşı'nın lideri olma yolunda önemli bir adım olmuştur.

» Hicaz-Yemen Cephesi

Osmanlı – İngiltere arasında yapılmıştır.

İngilizler casuslar gönderip Arapları toprak vaadiyle Osmanlı'ya karşı kıskırttı. Şerif Hüseyin ve oğulları ayaklandı. Savaşı kaybettik. Ümmetçilik akımı sona erdi.

» Irak (Basra) Cephesi

Osmanlı – İngiltere arasında yapılmıştır.

Cephe, bölgedeki petrol alanlarını ele geçirmek ve kuzeye doğru ilerleyip Ruslarla birleşmek isteyen İngiliz kuvvetleri tarafından açıldı. Osmanlı Devleti ilk başta Kut'ül Amare'de başarılı olsa da İngiltere sömürgelerinden durmadan yardım geldiği için başarısız oldu.

» Suriye Filistin Cephesi

Osmanlı – İngiltere arasında yapılmıştır.

Bu savaş, Kanal Cephesi'nin devamıdır. İngilizler, Kanal Cephesi'nde Osmanlı'yı geri püskürtünce Arapların da desteğini arkasına alarak Filistin ve Kudüs'ü ele geçirdi. Ordumuz Suriye'ye çekildi. Bu sıralarda Mustafa Kemal, bu cepheye 7. Ordu komutanı olarak atandı. Ancak I. Dünya Savaşı bitince Mustafa Kemal, İstanbul'a geri çağırıldı.

NOT: Galiçya, Makedonya ve Romanya cepheleri sınırlarımız dışında savaştığımız ve müttefiklerimize yardım gönderdiğimiz cephelerdir.

I. Dünya Savaşı'nın Başlaması

1914

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Katılması

1914

Sevk ve İskân Kanunu

1915

ABD'nin Savaşa Girmesi

1917

Wilson İlkeleri

1918

Savaşın Sona Ermesi

1918

Paris Barış Konferansı

1919

I. Dünya Savaşı

» Ermeni Sorunu

Asırlar boyunca Ermenilerle Müslümanlar barış ve huzur içinde bir arada yaşamışlardır. Ticaret ve sanatla uğraşan, kuyumculuk yapan Ermeniler, refah içinde bir hayat sürmüşlerdir. 19. yüzyılda Avrupalı devletlerin kışkırtmasıyla Balkanlardaki birçok azınlık isyan ederken Ermeniler böyle bir isyanı akıllarından bile geçirmemişlerdi. Bundan dolayı Ermenilere "millet-i sâdika" (sadık millet) denilmiştir. Ancak artan milliyetçilik akımı ve Rusya'nın da kışkırtmaları sonrasında Kafkas Cephesi devam ederken bazı Ermeni çeteleri Rusya ile iş birliği yaparak halka ve orduya saldırmıştır. Bu durum karşısında Osmanlı Hükûmeti, çıkardığı Sevk ve İskân Kanunu (27 Mayıs 1915) ile olaylara karışan Ermeniler ve onlara yardım edenleri ülkenin daha sakin bir bölgesi olan Suriye'ye nakletme kararı almıştır. Bu göçler sırasında yaşanan bazı olumsuzluklar günümüzde Ermeniler tarafından soykırım olarak iddia edilmektedir.

» ABD'nin Savaşa Girmesi

ABD başlangıçta tarafsız bir ülkeydi. Deniz yoluyla İngiltere ile ticaret yapıyordu. Ancak Alman denizaltıları ABD ticaret gemilerini batırınca ABD, İtilaf Devletlerinin yanında savaşa girdi. ABD Başkanı Wilson savaşa girdiğinde kendi ismiyle Wilson İlkelerini yayımladı.

» Wilson İlkeleri

- Yenenerler, yenilenlerden toprak ve tazminat almayacaktır.
 - >> I. Dünya Savaşı'nı bitiren maddedir. Ayrıca İngiltere'nin daha fazla güçlenmesi engellenmek istenmiştir.
 - Devletler arası gizli anlaşma yapılmayacak, aşırı silahlanmaya son verilecektir.
 - Her millet nüfusunun çok olduğu bölgede kendi devletini kurabilecektir.
 - >> Bu madde ile Yunanlar ve Ermeniler, Anadolu'dan toprak talebinde bulunmuşlardır.
 - Türkler de nüfusunun çok olduğu bölgede kendi devletini kurabilecektir.
 - Dünya barışı için bir örgüt kurulmalıdır.
 - >> Paris Barış Konferansı'ndan sonra Milletler Cemiyeti kurulmuştur.
 - Boğazlar Türklerindir ancak dünya ticaretine açılacaktır.
- ÖNEMLİ:** ABD'nin savaşa girmesi veya Wilson İlkelerinin yayımlanması I. Dünya Savaşı'nı bitiren olaylardır.

» Paris Barış Konferansı

TOPLANMA NEDENİ: I. Dünya Savaşı'nda yenen devletler ile yenilen devletler arasında barış anlaşmalarını imzalamak.

ASIL AMAÇ: Osmanlı'yı aralarında yeniden paylaşmak

Paris Konferansı'ndaki Önemli Bazı Gelişmeler; Wilson'un istediği barış örgütü olan Milletler Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam) kurulmuştur.

I. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru Yunanistan, İtilaf Devletlerinin yanında savaşa girince konferansa davet edildi. İtalya'nın payı olan İzmir ve çevresi Yunanistan'a verildi.

NOT: İtilaf Devletleri arasındaki ilk anlaşmazlıktır. Nedeni İngiltere'nin Akdeniz ve boğazların çevresinde güçlü bir İtalya görmek istememesidir.

Konferans sonucunda şu antlaşmalar imzalanmıştır:

Almanya: Versay Ant. Avusturya: Sen Jermen Ant.
Macaristan: Trianon Ant. Bulgaristan: Nöyyi Ant.

NOT: Osmanlı ile yapılacak olan antlaşma, paylaşımlar tam olarak yapılamadığından dolayı sonraya ertelenmiştir.

» I. Dünya Savaşı'nın Sonuçları

- İtilaf Devletleri savaşı kazandı. Savaştan en kârlı çıkan devlet İngiltere oldu. Dünya haritası yeniden belirlendi.
- İmparatorluklar parçalandı ve milli devletler kuruldu.
- Yeni rejimler ortaya çıktı (Faşizm, Nazizm, Sosyalizm).
- Sömürgeciliğin yerini manda ve himaye fikri aldı.

I. Dünya Savaşı'nın Başlaması

1914

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Katılması

1914

Sevk ve İskân Kanunu

1915

ABD'nin Savaşa Girmesi

1917

Wilson İlkeleri

1918

Savaşın Sona Ermesi

1918

Paris Barış Konferansı

1919

İşgal Yıllarında Anadolu

Kazanım Ders Notu - 6

» Mondros Ateşkes Antlaşması

İmzalandığı yer

- Limni Adası'nın Mondros Limanı
- Rauf Bey

Osmanlı Devleti

İtilaf Devletleri

- Amiral Calthorpe

» Mondros Ateşkes Antlaşması'nın Maddeleri ve Yorumları

- Boğazlar açık olacak ve İtilaf Devletlerince işgal edilecektir.

Amaç: Anadolu ve İstanbul arasındaki bağlantıyı koparıp Osmanlı Hükûmeti'ni baskı altında tutmak

- Sınırların korunması ve iç güvenliğin sağlanması için gerekli askerin dışında Osmanlı ordusu terhis edilecektir. Bütün savaş gemilerine, taşıt, araç, gereç, silah ve cephanelere el konulacaktır.

Amaç: İşgaller sırasında Osmanlı Devleti'ni savunmasız bırakmak ve direnişi engellemek

- Tüm telsiz, telgraf hatlarının kontrolü; Toros tünelleri ve bütün demir yollarının denetimi İtilaf Devletleri tarafından sağlanacaktır.

Amaç: Halkın işgallerden haberdar olmasını ve örgütlenmesini engellemek

- İtilaf Devletlerinin esirleri derhâl serbest bırakılacak, Osmanlı esirleri serbest bırakılmayacaktır.

Yorum: Uluslararası eşitlik ilkesine aykırı bir durumdur.

- İtilaf Devletleri, güvenliklerini tehdit eden bir durum olursa herhangi bir stratejik noktayı işgal edebilecektir (7. Madde).

Amaç: İşgallere yasal dayanak ve bahane oluşturmak. Bu maddeyi gerekçe göstererek Anadolu'yu işgal etmişlerdir.

- Doğudaki altı vilayette (Sivas, Elâzığ, Diyarbakır, Bitlis, Erzurum, Van) karışıklık çıkarsa İtilaf Devletleri bu illeri işgal edilebilecektir (24. madde).

Amaç: Bahaneler oluşturarak Doğu Anadolu'da bir Ermeni devleti kurmak

» Mondros Sonrası İşgaller

İtilaf Devletleri, barış antlaşmasının imzalanmasını beklemeden Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. maddesini dayanak göstererek Osmanlı topraklarını işgale başladı.

- İngilizler ilk olarak Musul'u, daha sonra Antep, Urfa ve Maraş'ı işgal etti. Samsun, Çanakkale, Kars, Batum ve Ardahan'a asker çıkardı.
- Fransızlar Adana ve Mersin çevresini,
- İtalyanlar Antalya, Konya ve Muğla çevresini,
- Yunanlar İzmir ve Doğu Trakya'yı işgal etti.

NOT: Bu anlaşma ile Osmanlı Devleti **fiilen** sona ermiştir.

İtilaf Devletlerinin donanmaları 13 Kasım 1918'de İstanbul'a geldi. O gün düşman gemilerini gören Mustafa Kemal "Geldikleri gibi giderler." diyerek bir mücadeleye gireceğinin işaretini verdi. Bu söz Mustafa Kemal'in vatanı kurtarmadaki kararlılığının bir göstergesidir.

Padişah ve Damat Ferit Paşa; işgallerin geçici olacağını düşünüyor ve halktan işgaller karşısında sakin kalmalarını, aşırı tepki vermemelerini istiyordu.

Mustafa Kemal Paşa ise Mondros Ateşkes Antlaşması'nın doğuracağı felaketi seziyor ve bu antlaşmanın en çok ülkeyi yabancı işgaline açık bırakan hükümlerine tepki gösteriyordu.

Mondros Ateşkes Antlaşması

İzmir'in İşgali

Samsun'a Çıkış

Havza Genelgesi

Amasya Genelgesi

Erzurum Kongresi

Sivas Kongresi

Amasya Görüşmeleri

Misakımillî Kararları

TBMM'nin açılması

Sevr Barış Antlaşması

30 Ekim 1918

15 Mayıs 1919

19 Mayıs 1919

28-29 Mayıs 1919

22 Haziran 1919

23 Temmuz 1919

4-11 Eylül 1919

20-22 Ekim 1919

28 Ocak 1920

23 Nisan 1920

10 Ağustos 1920

Cemiyetler ve Kuvâ-yı Milliye

Kazanım Ders Notu - 7

» İzmir'in İşgal Edilmesi

- Mondros'un 7. maddesine, Paris Konferansı'nda kendilerine verilen haklara ve Wilson İlkelerine dayanan Yunanlar, İzmir'i işgal etmiştir.
- Yunanlara ilk kurşunu atan kişi Hasan Tahsin'dir.
- Yunanlar, Batı Anadolu'da kendi nüfuslarının daha fazla olduğunu iddia ediyorlardı. Ayrıca Türklerin Rumları öldürdüğünü dünyaya yalan haberlerle duyuruyorlardı.
- Bu durum üzerine ABD önderliğinde bir heyet İzmir'e gönderildi.
- Heyetin başında ABD'li Amiral Bristol bulunmaktadır. Bu kişi kendi adıyla Amiral Bristol Raporu'nu yayımladı. **AMİRAL BRISTOL RAPORU'NUN ÖNEMİ**; Bu rapora göre Türk nüfusu daha fazladır ve Yunanlar Türkleri katletmektedir. **ÖNEMLİ**: Türklerin haklı olduğunu dünyaya duyuran ilk belge Amiral Bristol Raporu'dur.

» Kuvâ-yı Milliye'nin Kurulması

Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Anadolu'da yapılan işgallere karşı Türk halkı teşkilatlanarak millî direniş ruhunu ortaya çıkardı. İşgallere karşı vatani koruma ve bağımsız yaşama isteği sonucunda oluşan bu direniş ruhuna Kuvâ-yı Milliye (millî kuvvetler) denilmiştir.

» Cemiyetler

Yararlı Cemiyetler

- **Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti**
Yunanların Doğu Trakya'yı işgalini engellemek için kurulmuştur.
 - **İzmir Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti**
Yunanlara karşı kurulmuştur.
 - **Redd-i İlhak Cemiyeti**
Yunanların İzmir'i işgaline karşı kuruldu.
 - **Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti**
Erzurum ve diğer doğu vilayetlerinin Ermenilere verilmesini engellemek amacıyla kuruldu.
 - **Trabzon Muhafaza-i Hukuk Cemiyeti**
Pontus Rum Cemiyetinin zararlı faaliyetine karşı kurulmuştur.
 - **Kilikyalılar Cemiyeti**
Adana ve civarını (Çukurova) Fransızlara karşı savunmak üzere kurulmuştur.
 - **Milli Kongre Cemiyeti**
Basın ve yayın yoluyla ülkeyi savunmuştur. Kuvâ-yı Milliye kelimesini ilk kez kullanan cemiyettir. Ulusal bir cemiyettir.
 - **Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti**
Mustafa Kemal'in isteği üzerine kadınlar tarafından Sivas ve çevresinin güvenliğini sağlamak üzere kurulmuştur.
- NOT**: Yararlı cemiyetler Milli Kongre hariç hepsi bölgeseldir. Tüm bu cemiyetler Sivas Kongresi'nde **Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti** adı altında birleştirilecektir.

Zararlı Cemiyetler

Milli Varlığa Düşman Cemiyetler

- Sulh ve Selameti Osmaniye Cemiyeti
- Teali İslam Cemiyeti
- Kürt Teali Cemiyeti
- Hürriyet ve İtilaf Fırkası
- Wilson Prensipleri Cemiyeti
- İngiliz Muhipleri Cemiyeti

Azınlıkların Kurduğu Cemiyetler

- Mavri Mira > Bizans'ı kurmak
- Etnik-i Eteryâ > Bizans'ı kurmak
- Pontus Rum > Trabzon ve çevresi

Ermenilerin Kurduğu Zararlı Cemiyetler

- Hınçak ve Taşnak > Doğu Anadolu

Yahudilerin Kurduğu Zararlı Cemiyetler

- Alyans İsrailit ve Macabi= Yahudilerin kurduğu bu cemiyetler, Filistin'de bir Yahudi devleti kurmak için çalıştılar.

NOT: Azınlıkların kurduğu bu cemiyetler, kendi din adamlarından ve İtilaf Devletlerinden destek almışlardır.

Mondros Ateşkes Antlaşması

30 Ekim 1918

İzmir'in İşgali

15 Mayıs 1919

Samsun'a Çıkış

19 Mayıs 1919

Havza Genelgesi

28-29 Mayıs 1919

Amasya Genelgesi

22 Haziran 1919

Erzurum Kongresi

23 Temmuz 1919

Sivas Kongresi

4-11 Eylül 1919

Amasya Görüşmeleri

20-22 Ekim 1919

Misakımillî Kararları

28 Ocak 1920

TBMM'nin açılması

23 Nisan 1920

Sevr Barış Antlaşması

10 Ağustos 1920

İstiklâl Yolculuğu

Kazanım Ders Notu - 8

» Samsun'a Çıkış

- Samsun ve çevresinde kargaşa vardı. İngilizlerden destek alan Rum çetelerinin saldırıları bölgede kargaşa doğuruyordu.
- İtilaf Devletleri ise yaşananlardan Müslüman halkı sorumlu tutuyor ve kargaşanın önlenmesi hâlinde bölgenin Mondros'un 7. maddesine dayanarak işgal edileceği tehdidinde bulunuyorlardı.
- Bu tehditler karşısında Osmanlı Hükûmeti, Mustafa Kemal Paşa'yı 9. Ordu Müfettişi olarak bölgeye göndermeye karar verdi.
- Mustafa Kemal Paşa'nın görevi, bölgede asayiş sağlamak ve halkın elindeki silahları toplamaktı. Onun amacı ise halkı bilinçlendirip örgütlemek olacaktır.

Bölgeye gelen M. Kemal hemen bir rapor yazdı.

Samsun Raporu

- Bölgedeki olaylardan Rumlar sorumludur.
- İzmir'in işgali haksızdır. Türk milleti bağımsızlık için hareket etmelidir.

Rapordan sonra Mustafa Kemal, Samsun İngilizlerin işgali altında olduğu için Havza ilçesine geçti.

» Havza Genelgesi

- Mustafa Kemal, Havza'ya ulaştıktan sonra halkla toplantı yapmış, toplantı sonunda Havza Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin açılmasını sağlamıştır. Mustafa Kemal, Havza'dan kolordu komutanlarına gizli bir telgraf göndermiştir.

Telgrafa göre;

- İşgallere karşı protesto mitingleri yapılacak.
- İtilaf Devletleri ve Osmanlı Hükûmeti'ne işgalleri kınayan telgraflar çekilecek.
- Mitingler sırasında azınlıklara kötü davranılmayacak.

Genelgenin önemi

- Kurtuluş Savaşı'nın ilk genelgesidir.
- Halkın işgallerden haberi olmuştur.
- Milli bilinç uyanmıştır.

» Amasya Genelgesi

İmzalayanlar

- Mustafa Kemal
- Ali Fuat Paşa
- Rauf Bey
- Refet Bey

Telgrafla onaylayanlar

- Kazım Karabekir
- Cemal Paşa

Genelgenin Maddeleri ve Yorumları

- Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir.
Yorum: **Kurtuluş Savaşı'nın nedeni, gerekçesidir.**
- Osmanlı Hükûmeti üzerine aldığı sorumluluğu yerine getirememektedir. Bu durum milletimizi yok olmuş gibi göstermektedir.
Yorum: **Kurtuluş Savaşı'nın ikinci gerekçesidir. Osmanlı Hükûmeti ilk kez eleştirilmiştir.**
- Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.
Yorum: **Kurtuluş Savaşı'nın amacı ve yöntemidir. Ayrıca ilk kez üstü kapalı milli egemenlikten bahsedilmiştir. Bağımsızlık millete mal edilmek istenmiştir.**
- Milletin içinde bulunduğu durumu dünyaya duyurmak için her türlü baskıdan uzak, millî bir kurul oluşturulmalıdır.
Yorum: **Erzurum Kongresi'nde ilk kez kurulacak olan Temsil Heyetinin kurulması fikri ilk kez burada söylenmiştir.**
- Anadolu'nun en güvenli yeri olan Sivas'ta millî bir kongre toplanacaktır. Kongreye katılmak üzere bütün sancaklardan halkın güvenini kazanmış üç temsilci belirlenerek en kısa zamanda Sivas'a gelmelidir. Bu çalışmalar gizli yapılmalı ve temsilciler gereken yerlerde kimliklerini gizleyerek seyahat etmelidir.
Yorum: **İtilaf Devletleri ve Osmanlı Hükûmeti'nin kongreyi engelleme girişimleri önlenmek istenmiştir.**
- NOT:** Kurtuluş Savaşı'nın amacı, gerekçesi ve yöntemi ilk kez belirtilmiştir. Genelgenin ardından Mustafa Kemal askerlik görevinden istifa etmiştir.

Mondros Ateşkes Antlaşması

30 Ekim 1918

İzmir'in İşgali

15 Mayıs 1919

Samsun'a Çıkış

19 Mayıs 1919

Havza Genelgesi

28-29 Mayıs 1919

Amasya Genelgesi

22 Haziran 1919

Erzurum Kongresi

23 Temmuz 1919

Sivas Kongresi

4-11 Eylül 1919

Amasya Görüşmeleri

20-22 Ekim 1919

Misakımillî Kararları

28 Ocak 1920

TBMM'nin açılması

23 Nisan 1920

Sevr Barış Antlaşması

10 Ağustos 1920

İstiklâl Yolculuğu

Kazanım Ders Notu - 8

» Erzurum Kongresi

- Kazım Karabekir ve Doğu Anadolu Müdafa-i Hukuk Cemiyetinin çabalarıyla toplanan kongrenin amacı Doğu'da bir Ermeni Devleti kurulmasını engellemektir.
- Mustafa Kemal kongreye katılmadan önce askerlik görevinden istifa etmiştir.

Toplanma amacı bakımından

Alınan Kararlar bakımından

- Bölgeseldir.
- Yereldir.
- Ulusaldır.
- Millidir.

Kongrenin Bazı Kararları ve Yorumları

- • • Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, bölünemez.
Yorum: İlk kez milli sınırlardan bahsedilmiştir. Misakımillî'nin temeli atılmıştır.
- • • Osmanlı Hükûmeti vatani koruyamaz ve istiklali sağlayamazsa geçici bir hükûmet kurulacaktır.
Yorum: Doğu illerinin temsilcilerinden oluşan Temsil Heyeti ilk kez oluşturulmuştur.
- • • Kuvâ-yı Millîye'yi tek kuvvet olarak tanımak ve millî iradeyi hâkim kılmak esastır.
Yorum: Milli egemenlikten açıkça bahsedilmiş, kurtuluş millete mal edilmek istenmiştir.
- • • Hristiyan azınlıklara siyasi hâkimiyetimizi ve sosyal dengemizi bozacak ayrıcalıklar verilemez.
Yorum: Yabancı devletlerin iç işlerimize karışmalarının önüne geçilmek istenmiştir.
- • • Manda ve himaye kabul edilemez.
Yorum: Manda ve himayeye ilk kez karşı çıkılmış, tam bağımsızlık vurgusu yapılmıştır.
- • • Mebusan Meclisinin hemen toplanması ve hükûmet işlerinin meclis tarafından kontrol edilmesi gereklidir.
Yorum: Mebusan Meclisinin ilk kez açılması gerektiği söylenmiştir.
- • • Sömürge amacı olmayan dış yardımlar kabul edilecektir.
Yorum: Tam bağımsızlık vurgusu yapılmıştır.

» Sivas Kongresi

Kongre Öncesi Yaşanan Bazı Sorunlar

- Elazığ Valisi Ali Galip'in kongreyi engelleme girişimi: Önlendi.
- Kongre başkanı sorunu: Mustafa Kemal başkan seçilerek sorun çözüldü.
- Manda ve himaye sorunu: Kesin olarak reddedildi.

Kongrenin Bazı Kararları ve Yorumları

- • • Erzurum Kongresi'nin kararları aynen kabul edildi.
Yorum: Erzurum Kongresi'nin kararlarının ulusal olduğunun göstergesidir.
- • • Manda ve himaye kesin olarak reddedildi.
Yorum: Tam bağımsızlık amacı vurgulanmıştır.
- • • Temsil Heyetinin üye sayısı artırıldı ve bütün ülkeyi temsil eder hale getirildi.
Yorum: Temsil Heyeti ulusal bir kimlik kazanmıştır.
- • • Temsil Heyeti, Ali Fuat Paşa'yı Batı Cephesi Komutanı olarak atadı.
Yorum: Temsil Heyeti bir hükûmet gibi hareket etmiş ve ilk kez yürütme yetkisini kullanmıştır.
- • • Halkı doğru bilinçlendirmek için İrade-i Milliye adıyla bir gazete çıkarıldı.
Yorum: Halkın bilinçlenmesi ve doğru bilgi alması amaçlanmıştır.
- • • Milli cemiyetler, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adı altında birleştirildi.
Yorum: Kurtuluş Savaşı tek bir merkezden yönetilmeye başlanmıştır.
Kurtuluş Savaşı'nda birlik, beraberlik ve bütünlük sağlanmıştır.
Topyekûn ve ulusal mücadele anlayışı benimsenmiştir.

Mondros Ateşkes Antlaşması

İzmir'in İşgali

Samsun'a Çıkış

Havza Genelgesi

Amasya Genelgesi

Erzurum Kongresi

Sivas Kongresi

Amasya Görüşmeleri

Misakımillî Kararları

TBMM'nin açılması

Sevr Barış Antlaşması

30 Ekim 1918

15 Mayıs 1919

19 Mayıs 1919

28-29 Mayıs 1919

22 Haziran 1919

23 Temmuz 1919

4-11 Eylül 1919

20-22 Ekim 1919

28 Ocak 1920

23 Nisan 1920

10 Ağustos 1920

İstiklâl Yolculuğu

Kazanım Ders Notu - 8

» Amasya Görüşmeleri

- Temsil Heyeti, Sivas Kongresi'nden sonra Osmanlı Hükûmeti ile her türlü iletişimi kesmiştir. Baskılara dayanamayan Damat Ferit Hükûmeti istifa etmiştir.
- **Damat Ferit'in istifası Temsil Heyetinin ilk siyasi başarısıdır.**
- Damat Ferit'in istifasından sonra Kurtuluş Savaşı'na daha ılımlı bakan Ali Rıza Paşa Hükûmeti kurulmuştur.
- Ali Rıza Paşa, Mustafa Kemal ile görüşmesi için Bahriye Nazırı Salih Paşa'yı Amasya'ya göndermiştir.
- Mustafa Kemal ile Salih Paşa arasında gerçekleşen bu görüşmelere **Amasya Görüşmeleri (Amasya Protokolü)** denir.
- Ali Rıza Paşa Hükûmeti'nin kurulması ve Amasya Görüşmeleri, Temsil Heyeti açısından siyasi başarıdır.

Görüşmelerin Bazı Kararları ve Yorumları

- Türk vatanının bütünlüğü ve bağımsızlığı korunmalı.
- Azınlıklara siyasî hakimiyet ve sosyal dengemizi bozacak ayrıcalıklar verilmemeli.
- Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, hükûmet tarafından tanınmalı.
- Mebusan Meclisinin açılması için derhal seçimler yapılmalı.
- Mebusan Meclisi, Anadolu'da güvenli bir yerde toplanmalı.
- Sivas Kongresi kararları Mebusan Meclisi tarafından onaylanmalı.

NOT: Amasya Görüşmeleri ile Osmanlı Hükûmeti, Millî Mücadele'nin ve Temsil Heyetinin hukuki varlığını ilk kez resmen tanımış oldu.

NOT: Bu maddelerden sadece Mebusan Meclisinin toplanması ve seçimlerin serbestçe yapılması kararları Osmanlı Hükûmeti tarafından kabul edilmiştir.

NOT: "Meclis güvenilir bir şehirde toplansın." denilmesinin amacı, meclisin baskıdan uzak ve rahat karar alabilmesi içindir.

» Temsil Heyetinin Ankara'ya Gelişi

- Amasya Görüşmelerinde Mebusan Meclisinin açılması kararlaştırılmıştı.
- Temsil Heyetinin İstanbul'un güvenli olmaması nedeniyle meclisin Anadolu'da bir şehirde açılması teklifi, Osmanlı Hükûmeti tarafından reddedildi.
- Bu ortamda seçimler yapılmış ve Erzurum'dan milletvekili seçilen Mustafa Kemal, Mebusan Meclisi toplanmadan önce Temsil Heyeti üyeleri ve Millî Mücadele'ye destek veren komutanlarla Sivas'ta bir toplantı yaptı.
- Meclisin İstanbul'da toplanacağını anlaşılmaması üzerine Mustafa Kemal, meclis çalışmalarını yakından takip edebilmek için 108 gün kaldığı Sivas'tan ayrılarak Ankara'ya geldi (27 Aralık 1919). Böylece Ankara Millî Mücadele'nin yönetim merkezi oldu.

Ankara'nın Milli Mücadele'nin Merkezi Olarak Seçilmesinin Nedenleri

- Ankara'nın merkezi bir konumda, işgal edilmemiş olması (Coğrafi faktör)
- Mebusan Meclisinin toplanacağı İstanbul'a yakın olması
- Millî Mücadele'yi destekleyen bir kolordunun olması (Askeri faktör)
- Batı Anadolu'daki mücadele alanına yakın olması (Askeri faktör)
- Ankara'ya demir yolu ulaşımının olması (Ulaşım faktörü)
- İstanbul ve diğer şehirlerle haberleşme imkanının daha fazla olması (İletişim faktörü)

Mondros Ateşkes
Antlaşması

30 Ekim 1918

İzmir'in
İşgali

15 Mayıs 1919

Samsun'a
Çıkış

19 Mayıs 1919

Havza
Genelgesi

28-29 Mayıs 1919

Amasya
Genelgesi

22 Haziran 1919

Erzurum
Kongresi

23 Temmuz 1919

Sivas
Kongresi

4-11 Eylül 1919

Amasya
Görüşmeleri

20-22 Ekim 1919

Misakımillî
Kararları

28 Ocak 1920

TBMM'nin
açılması

23 Nisan 1920

Sevr Barış
Antlaşması

10 Ağustos 1920

Bir Milletın Yemini: Misakımillî

Kazanım Ders Notu - 9

» Son Osmanlı Mebusan Meclisinin Toplanması

Amasya Görüşmelerinden sonra;

- Mebusan Meclisi için seçimler yapıldı.
- Seçimleri %80 oranda Milli Mücadele yanlıları kazandı.
- Mustafa Kemal, Erzurum'dan milletvekili seçildi.
- Samsun'a çıkıştan seçimlerin yapıldığı ana kadar İtilaf Devletleri Milli Mücadele yanlıları için ciddi önlem almamıştır. Bunun nedeni, Milli Mücadele'yi küçümsemeleridir.
- Mustafa Kemal, kazanan vekilleri Ankara'da toplamış ve Mebusan Meclisinde şu istekleri kabul ettirmelerini istemiştir.

Mustafa Kemal'in vekillerden istekleri

Beni Mebusan Meclisi başkanı seçtirin.	Birlikteliği sağlamak adına Müdafaa-i Hukuk Grubunu kurun.	Erzurum ve Sivas Kongrelerinin kararlarından oluşturulan Misakımillî'yi kabul edin.
Amaç	Sonuç	Sonuç
Meclisin kapatılması durumunda başka bir yerde meclisi açabilmektir.	Felah-ı Vatan Grubu kurulmuştur.	Misakımillî Kararları kabul edilmiştir.

- İstanbul'da toplanan Mebusan Meclisi, Felah-ı Vatan grubunun teklifi ile **Misakımillî (Millî Yemin)** adı verilen ve **milli sınırlarımızın neresi olduğunu belirten** kararları kabul etti.

» Misakımillî Kararları

- Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalandığı sırada işgal edilmemiş olan bölgelerin tümü, ayrılmaz bir bütündür.
- Yorum: Milli sınırlar çizilmiş ve vatanın bütünlüğü vurgulanmıştır.**
- İşgal altındaki Arap halkları, özgürce verecekleri oylarla kendi geleceklerine kendileri karar vermelidir.
- Kendi istekleriyle ana vatana katılmış olan Kars, Ardahan ve Batum için gerekirse tekrar halk oylaması yapılabilir.
- Batı Trakya'nın durumu, orada yaşayan halkın serbestçe verecekleri oylarla belirlenmelidir.

Yorum: Ulusal egemenlik vurgusu yapılmıştır.

- İstanbul şehri ve Marmara'nın güvenliği sağlanmalıdır. Boğazların dünya ticaretine açılmasına Osmanlı Devleti ile ilgili devletler birlikte karar vereceklerdir.

Yorum: Boğazların güvenliği, egemenliği sağlanmak istenmiştir.

- Tam bağımsızlığın sağlanabilmesi için millî ve ekonomik gelişmemizi engelleyen her türlü siyasi, adli ve mali sınırlamalar kaldırılmalıdır.

Yorum: Tam bağımsızlık vurgusu yapılmıştır.

Yorum: Kapitülasyonların kaldırılması istenmiştir.

- Azınlıkların hakları, yabancı devletlerdeki Müslümanların da aynı haklardan yararlanmaları şartı ile tanınacak ve sağlanacaktır.

Yorum: Ülkeler arası eşitlik (denklik) ilkesi benimsenmiştir.

» Misakımillî'nin Önemi

- Misakımillî, Erzurum ve Sivas Kongre kararlarının Mebusan Meclisi tarafından onaylandığının kanıtıdır.
- Milli Mücadele'nin siyasi programıdır.
- Milli sınırlarımız bu belgeyle çizildi.
- Vatanın bütünlüğüne vurgu yapılmıştır.
- Kapitülasyonlara karşı çıkmıştır.
- Uluslararası eşitlik vurgulanmıştır.

Misakımillî Kararlarının kabul edilmesinden sonra İtilaf devletleri;

- Mebusan Meclisini kapattılar.
- İstanbul'u resmen işgal ettiler.
- Bazı milletvekillerini tutuklayıp sürgüne gönderdiler.
- Damat Ferit'i tekrar göreve getirdiler.

NOT: Kurtulmayı başaran bazı milletvekilleri Mustafa Kemal'in çağrısıyla Ankara'ya gelip TBMM'ye katılmışlardır.

NOT: İstanbul'un işgal edilmesi ve meclisin kapatılması Mustafa Kemal'in ileri görüşlülüğünü kanıtlamıştır.

Mondros Ateşkes Antlaşması	İzmir'in İşgali	Samsun'a Çıkış	Havza Genelgesi	Amasya Genelgesi	Erzurum Kongresi	Sivas Kongresi	Amasya Görüşmeleri	Misakımillî Kararları	TBMM'nin açılması	Sevr Barış Antlaşması
30 Ekim 1918	15 Mayıs 1919	19 Mayıs 1919	28-29 Mayıs 1919	22 Haziran 1919	23 Temmuz 1919	4-11 Eylül 1919	20-22 Ekim 1919	28 Ocak 1920	23 Nisan 1920	10 Ağustos 1920

Büyük Millet Meclisinin Açılması

Kazanım Ders Notu - 10

» Büyük Millet Meclisinin Açılması

Mustafa Kemal, İstanbul'un işgal edilerek Mebusan Meclisinin dağıtılması üzerine, ulusal egemenliği hâkim kılmak, vatanın bütünlüğünü koruyarak tam bağımsızlığı sağlamak için harekete geçti. Kolordu komutanlarına ve valilere yolladığı telgraflarda;

- Temsil Heyetinin Anadolu'daki tek yetkili makam olduğunu
- Yeniden seçim yapılması gerektiğini
- Ankara'da olağanüstü yetkilere sahip meclisin toplanacağını
- Dağıtılan Mebusan Meclisindeki milletvekillerinin yeni meclise katılabileceklerini bildirdi.

Mustafa Kemal, dağıtılan Mebusan Meclisi milletvekillerine Ankara'daki Büyük Millet Meclisinde yer vermekle milli irade ve ulus egemenliğine önem verdiğini bir kez daha kanıtlamıştır.

Yapılan seçimlerden sonra **23 Nisan 1920 tarihinde**, Ankara'da, Hacı Bayram Camisinde kılınan Cuma namazının ardından dualar eşliğinde **Büyük Millet Meclisi açıldı. Mustafa Kemal, meclis başkanlığına seçildi.**

» BMM'nin Özellikleri

- Savaş dönemi meclisidir. Bundan dolayı ilk seçimlerden sonra seçimlere gidilmemiştir.
- Savaş dönemi olduğundan gündeminde **inkılâplar olmamıştır**. Yaptığı tek inkılâp, saltanatın kaldırılmasıdır.
- **Güçler birliği** ilkesini benimsemiştir. Amaç savaş zamanında hızlı karar alabilmektir.
- **Meclis hükûmeti sistemi** benimsenmiştir. Meclisin başkanı aynı zamanda hükûmetin de başkanıdır. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte kabine hükûmeti sistemine geçilecektir.
- **Kurucu bir meclistir**. Anayasa hazırlayan meclislere kurucu meclis denir. 1921 Anayasasını hazırlamıştır.
- Azınlıkların yer almadığı bir meclistir.
- Savaş sırasında birlik ve beraberliği bozmamak için **siyasi partiler kurulmamıştır**. Sadece gruplar vardır.
- Üyeleri İstiklal Mahkemelerinde görev almıştır. Üyelerinin mahkemede görev alması BMM'nin **yargı gücünü** kullandığını gösterir.

» BMM'ye Karşı Çıkarılan Ayaklanmalar

Azınlıkların çıkardığı ayaklanmalar	<ul style="list-style-type: none"> • Ermeni ayaklanması • Rum ayaklanması
Osmanlı Hükûmeti'nin çıkardığı ayaklanmalar	<ul style="list-style-type: none"> • Ahmet Anzavur Ayaklanması • Kuvâ-yı İnzibatiye (Hilafet Ordusu) Ayaklanması
Osmanlı Hükûmeti ve İtilaf Devletleri iş birliğiyle çıkarılan ayaklanmalar	<ul style="list-style-type: none"> • Bolu, Düzce, Hendek, Adapazarı • Afyon Ayaklanması • Konya Ayaklanması • Yozgat Ayaklanması • Milli Aşireti Ayaklanması
Kuvâ-yı Milliye liderlerinin çıkardığı ayaklanmalar	<ul style="list-style-type: none"> • Çerkez Ethem • Demirci Mehmet Efe

İsyanlar Karşısında Meclisin Aldığı Önlemler

- Ayaklanmaları bastırmak için **Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nu** çıkarttı. Bu kanun ile meclisin otoritesi artmıştır (Yasama yetkisi).
- Ayaklananları cezalandırmak için **İstiklal Mahkemelerini** kurdu. Milletvekilleri bu mahkemelerde görev aldı (Yargı yetkisi).
- Şeyhülislamın fetvalarına karşılık Ankara Müftüsü Rifat Hoca'ya (Börekçi) **karşı fetvalar** hazırlatıldı.
- Halkı doğru bilinçlendirmek için **basın yayın yoluna** başvuruldu. Bunun için Anadolu Ajansı ve Hâkimiyet-i Milliye gazetesinden yararlanıldı.

Mondros Ateşkes Antlaşması

İzmir'in İşgali

Samsun'a Çıkış

Havza Genelgesi

Amasya Genelgesi

Erzurum Kongresi

Sivas Kongresi

Amasya Görüşmeleri

Misakımillî Kararları

TBMM'nin açılması

Sevr Barış Antlaşması

30 Ekim 1918

15 Mayıs 1919

19 Mayıs 1919

28-29 Mayıs 1919

22 Haziran 1919

23 Temmuz 1919

4-11 Eylül 1919

20-22 Ekim 1919

28 Ocak 1920

23 Nisan 1920

10 Ağustos 1920

Geçersiz Bir Antlaşma: Sevr Antlaşması

Kazanım Ders Notu - 11

» Sevr Antlaşması Öncesi

- İtilaf Devletleri, I. Dünya Savaşı'nın yenilen devletleriyle **Paris Barış Konferansı'nda** çok ağır şartlar taşıyan barış antlaşmaları imzaladılar.
- Ancak Osmanlı Devleti ile imzalanacak antlaşma şartlarında görüş birliğine varamadılar ve bu şartların daha sonra görüşülmesine karar verdiler.
- Osmanlı Devleti ile imzalanacak antlaşma şartlarını belirlemek için İngiltere, Fransa ve İtalya birkaç kez daha bir araya geldilerse de ortak bir karara varamadılar. Yine de bu süreçte İstanbul'u işgal edip **Osmanlı Devleti'ni baskı altında tutmaya** çalıştılar.
- İtilaf Devletleri son olarak İtalya'nın **San Remo** şehrinde yeni bir konferans topladılar. Oldukça kalabalık olan konferansta herkesin bir amacı vardı. **Ortak amaçları ise Osmanlı Devleti'ni parçalamak** hatta tarih sahnesinden silmekti.
- Osmanlı tarafının görüşünü almaya dahi gerek duymadılar. Konferans sonunda bir antlaşma taslağı hazırlayıp Osmanlı yönetimine sundular.
- Osmanlı yöneticileri, **çok ağır şartlar taşıyan bu antlaşmayı** başlangıçta reddetseler de artan baskılar sonucu imzalamak zorunda kaldılar.

» Sevr Barış Antlaşması

Siyasi Egemenliğimizi Kısıtlayan Maddeleri:

- Doğu Trakya, Batı Anadolu ve Ege adaları Yunanistan'a bırakılacak.
- Suriye Fransa'ya, Arabistan ve Irak İngiltere'ye, Güneybatı Anadolu, Rodos ve On İki Ada İtalya'ya bırakılacak.
- Doğu Anadolu'da iki yeni devlet kurulacak.
- İstanbul, Osmanlı'nın başkenti olarak kalacak fakat azınlıkların hakları gözetilmezse şehir Türklerin elinden alınacak.
- Azınlıkların hakları genişletilecek.
- Amaç: Azınlıkları bahane ederek iç işlerimize karışmaktır.**
- Boğazlar; içinde Türklerin bulunmadığı uluslararası bir komisyon tarafından yönetilecek, savaş zamanı dahi bütün gemilere açık olacak. Bu komisyonun ayrı bütçesi ve bayrağı olacak.

Askeri Açından Bizi Kısıtlayan Maddeleri:

- Zorunlu askerlik kaldırılacak, asker sayısı sınırlandırılacak ve ordunun ağır silahı olmayacak.

Ekonomik (Mali, iktisadi) Olarak Bizi Kısıtlayan Maddeleri:

- Osmanlı Devleti savaş tazminatı ödeyecek.
- Kapitülasyonlardan bütün devletler faydalanacak.
- Osmanlı Devleti'nin maliyesi İtilaf Devletlerinin denetiminde olacak.

NOT: Sevr antlaşması hukuken geçersiz bir anlaşmadır. Kanun-i Esasi'ye göre bir anlaşmanın geçerli olabilmesi için Mebusan Meclisi tarafından onaylanması gerekiyordu. Oysa Misakımillî Kararları sonrasında Mebusan Meclisi kapatılmıştı.

NOT: Bu anlaşmayı imzalayanları TBMM vatan haini ilan etmiştir.

NOT: Bu anlaşma Türk milletine bağımsızlık duygusu aşlamıştır.

NOT: Sevr'in imzalanması Mustafa Kemal'in ve TBMM'nin haklılığını da göstermiştir.

Mondros Ateşkes Antlaşması

İzmir'in İşgali

Samsun'a Çıkış

Havza Genelgesi

Amasya Genelgesi

Erzurum Kongresi

Sivas Kongresi

Amasya Görüşmeleri

Misakımillî Kararları

TBMM'nin açılması

Sevr Barış Antlaşması

30 Ekim 1918

15 Mayıs 1919

19 Mayıs 1919

28-29 Mayıs 1919

22 Haziran 1919

23 Temmuz 1919

4-11 Eylül 1919

20-22 Ekim 1919

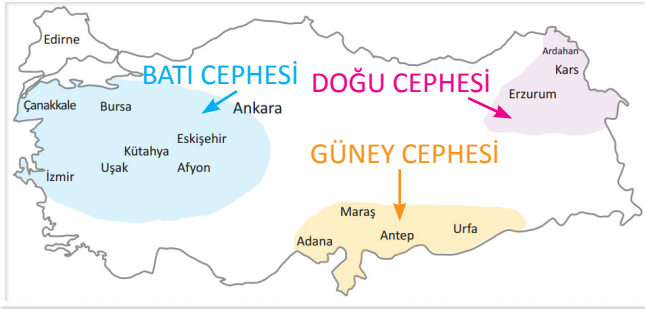
28 Ocak 1920

23 Nisan 1920

10 Ağustos 1920

Kurtuluş Savaşı'nda Cephele: Doğu ve Güney Cephele

Kazanım Ders Notu - 12

Doğu Cephesi	Güney Cephesi	Batı Cephesi
Ermenilerle savaşıldı.	Fransızlarla savaşıldı.	Yunanlarla savaşıldı.
Kazım Karabekir Paşa önderliğinde Osmanlı'dan kalan düzenli ordu TBMM adına savaştı.	Düşmana karşı yerel halkın oluşturduğu sivil silahlı direniş güçleri olan Kuvâ-yı Milliye savaştı.	İlk önce Kuvâ-yı Milliye güçle-ri ile mücadele başlasa da TBMM'nin kurduğu düzenli ordu bu cephe- de savaştı.
3 Aralık 1920'de imzalan Gümrü Barış Antlaşma- sı ile Doğu Cep- hesi kapandı.	1921 yılında im- zalan Ankara Antlaşması ile Güney Cephesi kapandı.	Mudanya Ateş- kes Antlaşması- nın imzalanması ile Batı Cephesi kapandı.

» Doğu Cephesi

- Doğu Cephesi'nde TBMM, Ermenilerle savaştı.
- TBMM adına 15. Kolordu Komutanı Kazım Karabekir savaştı.
- Savaşı Türk ordusu kazandı.
- Savaş, Gümrü Barış Antlaşması ile sona erdi.

Gümrü Barış Antlaşması'nın Maddeleri ve Önemi

- Ermeniler, Doğu Anadolu'daki iddialarından vazgeçecek.
- Kars, Iğdır, Sarıkamış Türkiye'ye verilecek; Aras Nehri ve Çıldır Gölü sınır olacak.
- Ermenistan, Türkiye'ye karşı düşmanca tavırlarda bulunmayacak.
- Ermenistan, Türkiye'ye karşı diğer devletlerle yaptığı tüm anlaşmaları geçersiz sayacak.
- Türklere karşı silah kullanmayan Ermeniler isterse 6 ay içinde Türkiye'ye geri gelebilecek.
- TBMM tarafından istenirse Ermenistan'a yardım yapılacak.

Gümrü Barış Antlaşması'nın Önemi

- Doğu Cephesi kapandı. İlk kapanan cephe.
- TBMM'nin ilk askeri ve siyasi başarısıdır.
- Sevr'i reddeden, TBMM'yi tanıyan ve Misakımillî'yi kabul eden ilk devlet Ermenistan oldu.

» Güney Cephesi

- TBMM, Fransa ve Ermenilerle savaştı.
- Bu cephede düzenli bir ordu savaşmamıştır.
- Kuvâ-yı Milliye denilen halk güçleri savaşmıştır. TBMM, sadece az sayıda subay ve silah yardımı göndermiştir.
- Bu cephede halk kendi kurtuluşunu sağlayacaktır. Güney Cephesi'nde sırasıyla kurtarılan şehirler;
- **Antep > Şahin Bey > 1921 > Gazi unvanı**
- **Maraş > Sütçü İmam > 1923 > Kahraman unvanı**
- **Urfa > Yzb. Ali Saip > 1924 > Şanlı unvanı**
- Başarısız olan Fransızlar, Batı Cephesi'nde Yunanların başarılı olmasını beklemeye geçtiler.
- Batı Cephesi'nde Yunanlar başarısız olunca Sakarya Savaşı'ndan sonra imzalanan 1921 Ankara Antlaşması ile bu cephe kapanacaktır.

Ankara Antlaşması'nın Önemi

- Güney Cephesi kapandı.
- Hatay hariç bütün güney topraklarımız kurtarılmıştır.
- İlk defa bir İtilaf Devleti Sevr'deki haklarından vazgeçmiş ve Misakımillî'yi tanımıştır.

Güney Cephe- si'nin açılması	Doğu Cephe- si'nin açılması	Batı Cephe- si'nin açılması	I. İnönü Savaşı	II. İnönü Savaşı	Kütahya - Eski- şehir Muh.	Maarif Kongresi	Sakarya Mey- dan Savaşı	Büyük Taarruz	Mudanya Ateşkes Ant.	Lozan Barış Antlaşması
1919	1919	1919	6 Ocak 1921	23 Mart 1921	10 Temmuz 1921	15 Temmuz 1921	23 Ağustos 1921	26 Ağustos 1922	11 Ekim 1922	24 Temmuz 1923

Kurtuluş Savaşı'nda Cepheler: Batı Cephesi

Kazanım Ders Notu - 13

» Düzenli Orduya Geçiş

- Mondros'tan sonra ordu dağıtıldığı için halk, kendi kurtuluşunu Kuvâ-yı Milliye güçleri oluşturarak yapmıştır.
- Düzenli ordu kuruluncaya kadar bu birlikler, düşmanı oyalasa da işgalleri durduramıyordu.
- Gediz'de yapılan taarruzda başarısız olunması, düzenli orduya geçişi hızlandırdı.

Düzenli Orduya Geçişin Nedenleri

- Kuvâ-yı Milliye birliklerinin düşmana zarar verse de düşmanı ülkeden atmada yetersiz kalması
- Bazı Kuvâ-yı Milliye birliklerinin merkezden gelen emirleri dinlememesi, başına buyruk hareketlerde bulunması
- Kuvâ-yı Milliye liderlerinden bazıları'nın TBMM'ye karşı ayaklananları hukuk dışı yollarla cezalandırması ve bu durumun halkta endişe uyandırması
- Bazı Kuvâ-yı Milliye birliklerinin ihtiyaçlarını halktan zorla almaya başlaması ve halkta güvensizlik yaratması

» Birinci İnönü Savaşı

TBMM

Yunanlar

- Bu savaştan önce Çerkez Ethem ayaklanmıştır.
- Yunanlar bu fırsattan yararlanarak saldırmıştır.
- İsmet Paşa'nın komutasındaki Türk ordusu ile Yunanlar arasında yapılan savaşı Türk ordusu kazandı.

Savaşın Sonuçları

- TBMM'nin kurduğu ordunun ilk askeri başarısıdır.
- Düzenli orduya ve TBMM'ye olan güven arttı.
- Çerkez Ethem ayaklanması bastırıldı.
- İsmet Paşa, "generallik" rütbesine yükseltildi.
- Teşkilat-ı Esasiye (1921 Anayasası) kabul edildi.
- Afganistan ile dostluk antlaşması imzalandı.
- Londra Konferansı düzenlendi.
- İstiklâl Marşı kabul edildi.
- Moskova Antlaşması imzalandı.
- İstiklal Marşı'nın yazılma amacı, savaşta orduya ve halka moral vermektir. TBMM'nin İstiklâl Marşı ve anayasa hazırlaması, bir devlet gibi hareket ettiğini gösterir.

» Londra Konferansı

- İtilaf Devletleri Yunanlara zaman kazandırmak ve Sevr'i TBMM'ye kabul ettirmek için bu konferansı düzenlediler. İlk önce sadece Osmanlı Hükûmeti davet edildi. İtalya'nın ara buluculuğu ve TBMM'nin kararlılığı ile Ankara Hükûmeti de davet edildi.
- İtilaf Devletlerinin hem Ankara'yı hem İstanbul'u birlikte çağırmasının nedeni; iki gücü birbirine düşürüp Sevr'i kabul ettirmektir.

Sonuç alınmayacağını bilmemize rağmen katılma nedenimiz;

- 1) Barışçıl olduğumuzu dünyaya göstermek
- 2) Misakımillî'yi dünyaya duyurmak

Londra Konferansı'na Katılanlar

Türk Milleti Adına	İtilaf Devletleri
<ul style="list-style-type: none"> • TBMM (Bekir Sami Bey) • Osmanlı Hükûmeti (Tevfik Paşa) 	<ul style="list-style-type: none"> • İngiltere • İtalya • Fransa • Yunanistan

Sonuç: Tevfik Paşa sözü Bekir Sami'ye vererek İtilaf Devletlerinin planlarını bozdu. Toplantı hiçbir sonuç alınmadan bitti.

Önemli: Londra Konferansı ile İtilaf Devletleri, TBMM'nin varlığını resmen kabul ettiler.

Güney Cephe-
si'nin açılması

1919

Doğu Cephe-
si'nin açılması

1919

Batı Cephe-
si'nin açılması

1919

I. İnönü
Savaşı

6 Ocak 1921

II. İnönü
Savaşı

23 Mart 1921

Kütahya - Eski-
şehir Muh.

10 Temmuz 1921

Maarif
Kongresi

15 Temmuz 1921

Sakarya Mey-
dan Savaşı

23 Ağustos 1921

Büyük
Taarruz

26 Ağustos 1922

Mudanya
Ateşkes Ant.

11 Ekim 1922

Lozan Barış
Antlaşması

24 Temmuz 1923

Kurtuluş Savaşı'nda Cepheler: Batı Cephesi

Kazanım Ders Notu - 13

» Moskova Antlaşması

- TBMM ile Sovyet Rusya arasında imzalanmıştır.
- Osmanlı ile Çarlık Rusya arasında imzalanan anlaşmalar geçersiz sayılacaktır.

Yorum: İki ülkede yeni rejimlerin ortaya çıktığını göstermektedir.

- Taraflardan birinin tanımadığı anlaşmayı diğeri de tanımayacaktır.

Yorum: Sevr'i reddeden ve Misakımillî'yi kabul eden ilk Avrupalı devlet Sovyet Rusya olacaktır. İki devlet dış politikada birlikte hareket etme kararı almıştır.

- Sovyet Rusya, kapitülasyon haklarından vazgeçecektir.

Yorum: Ekonomik bağımsızlık vurgusu yapılmıştır.

- Sovyet Rusya, TBMM'ye silah ve para yardımı yapacaktır.

- Batum, Gürcistan'a verilecektir.

Yorum: Misakımillî'den ilk taviz verilmiştir.

» Dostluk Antlaşması

I. İnönü Savaşı sonrası imzalanan antlaşmaya göre;

- Büyük Millet Meclisi Hükümeti, Afganistan'ın bağımsızlığını tanımıştır.

- Taraflardan biri saldırıya uğrarsa diğeri öbürüne yardım edecektir.

- Büyük Millet Meclisi Hükümeti, Afganistan'a kültürel açıdan yardım etmeyi, subay ve öğretmen göndermeyi garanti etmiştir.

- **Misakımillî'yi tanıyan ilk Müslüman ülke Afganistan'dır.**

- **Meclisin Afganistan'a öğretmen göndermesi eğitim ve kültürel, subay göndermesi askeri, antlaşma imzalaması siyasi açıdan iki ülke arasındaki ilişkileri geliştirmiştir.**

» İkinci İnönü Savaşı

- Londra Konferansı'nda umduğunu bulamayan Yunanlar tekrar saldırıya geçti.

- İsmet Paşa komutasındaki Türk ordusu ile Yunanlar arasında yapılan savaşta Türk ordusu kazandı.

- TBMM'ye ve düzenli orduya güven arttı.

- Mustafa Kemal, İsmet Paşa'ya bir telgraf çekerek "Siz orada sadece düşmanı değil, milletin makûs (kötü) giden talihini de yendiniz." sözünü bu savaştan sonra söylemiştir.

- İtalya ve Fransa, Anadolu'yu terk etme hazırlığına başladı.

- Bu savaştan sonra ordumuz Aslıhanlar ve Dumlupınar'da Yunanlara saldırsalar da başarısız oldu.

» Kütahya Eskişehir Muharebeleri

- Türk kuvvetleri ile Yunan kuvvetleri arasında yapılan bu muharebeleri Yunanlar kazandı.

- Daha fazla kayıp verilmemesi için ordumuz, Mustafa Kemal'in emriyle Sakarya Nehri'nin doğusuna çekildi.

- Afyon, Kütahya ve Eskişehir kaybedildi.

- Yenilgiden Mustafa Kemal sorumlu tutuldu.

- Asker kaçakları arttı ve orduya güven azaldı.

- Meclisin Kayseri'ye taşınması gündeme geldi.

- Mustafa Kemal sorumluluğu üstlenmek ve daha hızlı karar almak için TBMM'nin yasama ve yürütme yetkilerini almak istedi.

- Çıkarılan Başkomutanlık Yasası ile meclisin bütün yetkileri üç aylığına Mustafa Kemal'e devredildi.

- Başkomutan olan Mustafa Kemal, askerlik mesleğine geri dönmüştür.

- Başkomutan Mustafa Kemal, Sakarya Savaşı öncesinde ordunun ihtiyaçlarını halktan karşılamak için Tekâlif-i Milliye Emirlerini yayımlamıştır.

Güney Cephesi'nin açılması

1919

Doğu Cephesi'nin açılması

1919

Batı Cephesi'nin açılması

1919

I. İnönü Savaşı

6 Ocak 1921

II. İnönü Savaşı

23 Mart 1921

Kütahya - Eskişehir Muh.

10 Temmuz 1921

Maarif Kongresi

15 Temmuz 1921

Sakarya Meydan Savaşı

23 Ağustos 1921

Büyük Taarruz

26 Ağustos 1922

Mudanya Ateşkes Ant.

11 Ekim 1922

Lozan Barış Antlaşması

24 Temmuz 1923

» Maarif Kongresi

- Kütahya-Eskişehir Muharebeleri devam ederken Ankara'da daha önceden planlanan Maarif (Eğitim) Kongresi'nin ertelenmesi gündeme gelmiştir.
- Ancak kalkınmanın akıl ve bilim önderliğinde gerçekleştirileceğine inanan Mustafa Kemal "Cehaletle savaş, düşmanla savaştan daha az önemli değildir." diyerek Maarif Vekili Hamdullah Suphi Bey'in erteleme önerisini kabul etmeyip kongreye katılmıştır.

Kongrenin Sonuçları

- Yeni Türk Devleti'nin eğitim politikaları belirlenmiştir.
- Millî ve çağdaş eğitimin temelleri atılmıştır.
- Maarif, eğitim anlamına gelmektedir. Maarif Kongresi, Kütahya Eskişehir Muharebeleri sırasında toplanmıştır.
- Bu kongrenin toplanması Mustafa Kemal'in eğitime verdiği önemi göstermektedir.

» Tekalif-i Milliye Emirleri

- Kurtuluş Savaşı'nın dönüm noktalarından olan Sakarya Meydan Muharebesi öncesi Başkomutan Mustafa Kemal, ordunun ihtiyaçlarını karşılamak ve orduyu Sakarya Savaşı'na hazırlamak için meclisin kendisine verdiği yetkiyi kullanarak "Millî Yükümlülük" anlamına gelen on maddeden oluşan Tekâlif-i Milliye Emirlerini yayımladı. Bu emirlerle ordunun silah, cephane, yiyecek, içecek, kıyafet ve ulaşım aracı gibi ihtiyaçları karşılanmak istenmiştir.

Tekalif-i Milliye Emirleri şunlardır:

- Her ilçede bir tane Tekâlif-i Milliye Komisyonu kurulacak.
- Halk, elindeki silah ve cephaneyi 3 gün içinde komisyona teslim edecek.
- Her aile, bir askeri giydirecek.
- Yiyecek ve giyeceklerin % 40'ına el konacak ve bunların karşılığı daha sonra geri ödenecek.
- Tüccarların elindeki her türlü giyim eşyasının % 40'ına el konacak ve bunların karşılığı daha sonra geri ödenecek.
- Her türlü makineli aracın % 40'ına el konacak.
- Halkın elindeki binek hayvanlarının ve taşıt araçlarının % 20'sine el konacak.
- Sahipsiz bütün mallara el konacak.
- Tüm demirci, dökümcü, nalbant, terzi ve marangoz gibi ustalar ordunun emrinde çalışacak.
- Halkın elindeki araçlar ayda bir defa olmak üzere 100 km'lik mesafeye ücretsiz askeri ulaşım yapacak.

Güney Cephe-
si'nin açılması

1919

Doğu Cephe-
si'nin açılması

1919

Batı Cephe-
si'nin açılması

1919

I. İnönü
Savaşı

6 Ocak 1921

II. İnönü
Savaşı

23 Mart 1921

Kütahya - Eski-
şehir Muh.

10 Temmuz 1921

Maarif
Kongresi

15 Temmuz 1921

Sakarya Mey-
dan Savaşı

23 Ağustos 1921

Büyük
Taarruz

26 Ağustos 1922

Mudanya
Ateşkes Ant.

11 Ekim 1922

Lozan Barış
Antlaşması

24 Temmuz 1923

Direnışten Dirilişe: Sakarya'dan Büyük Taarruz'a

Kazanım Ders Notu - 15

» Sakarya Meydan Muharebesi

TBMM

Yunanlar

- Mustafa Kemal'in Başkomutan olarak yönettiği bu savaşı Türk ordusu kazandı.
- "Hatt-ı müdafaa yoktur, sath-ı müdafaa vardır ve o sath bütün vatandır." sözü savaşın gidişatını değiştirmiş ve Mustafa Kemal'in askeri dehasını bir kez daha gözler önüne sermiştir.
- İtalyanlar, Sakarya Savaşı'ndan sonra Anadolu'yu terk etti.
- Fransa ile 1921 Ankara Antlaşması imzalandı. Bu antlaşma ile Güney Cephesi resmen kapandı ve Hatay hariç tüm güney topraklarımızı kurtardık. Hatay'ın topraklarımız dışında kalması Misakımillî'den verilen ikinci tavizdir.
- Ukrayna ile dostluk antlaşması imzalandı.
- Mustafa Kemal'e "gazilik" unvanı ile "mareşallik" rütbesi verildi.
- Kafkas ülkeleri ile (Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan) Kars Antlaşması imzalandı.
- Kars Antlaşması ile bugünkü doğu sınırimız kesin olarak çizildi.
- İngiltere ile esir değişim antlaşması imzalandı.
- Türkler saldırıya, Yunanlar savunmaya geçti.

» Büyük Tarruz

TBMM

Yunanlar

- İtilaf Devletleri ile ateşkes ve barış görüşmeleri olsa da tatmin edici neticeler alınmayınca Türk ordusu taarruz hazırlıklarına başladı.
- Savaş öncesinde M. Kemal'in başkomutanlık yetkisi süresiz olarak uzatıldı.
- 26 Ağustos 1922'de Türk ordusunun taarruzu başladı.
- M. Kemal'in "Ordular ilk hedefiniz, Akdeniz'dir. İleri!" emrini alan ordumuz Eskişehir, Kütahya, Afyon, Uşak, Manisa ve 9 Eylül'de İzmir'i Yunan işgalinden kurtardı.

Büyük Taarruz ile;

- Kurtuluş Savaşı'nın askeri safhası bitmiştir.
- Yunanlar Anadolu'dan atılmıştır.

Dikkat: Sadece Anadolu'daki Yunanlar gitti. Tüm ülkedekiler gitmedi. Çünkü Doğu Trakya'da Yunan işgali devam etmektedir.

- İtilaf Devletleri ateşkes teklifinde bulunmuş ve Mudanya Ateşkes Antlaşması imzalanmıştır.

» Mudanya Ateşkes Antlaşması

Yunanların yenilmesi, Türk ordusunun boğazlara doğru taarruza geçmesi, İngiltere'nin yardım alamaması ve Mustafa Kemal'in diplomatik çabaları İtalya ve Fransa'nın ateşkes için İngiltere'yi ikna etmesi ile Bursa'nın Mudanya ilçesinde ateşkes antlaşmasının imzalanmasına ortam hazırladı.

İmzalayanlar

TBMM Adına	İtilaf Devletleri
• İsmet Paşa	• İngiltere • İtalya • Fransa

Dikkat: Ateşkes görüşmelerine Yunanistan katılmamıştır. Onları temsilen İngiltere katılmıştır.

Antlaşmanın Maddeleri

- Türkler ve Yunanlar arasındaki silahlı dönem sona erecek.
- Yunanlar, 15 gün içinde Doğu Trakya'yı boşaltacak.
- Türkler barış antlaşması imzalanıncaya kadar Doğu Trakya'ya giremeyecek, güvenlik için 8000 kişilik jandarma bulundurabilecek.
- Doğu Trakya'daki memuriyetler 30 gün içinde Türklere teslim edilecek.
- Boğazlar ve İstanbul, TBMM'ye bırakılacak.

Antlaşmanın Önemi

- Osmanlı Devleti'nin başkenti olan İstanbul'un TBMM'ye verilmesi, Osmanlı Devleti'nin hukuken yok sayıldığının göstergesidir.
- Kurtuluş Savaşı'nın askeri dönemi bitti, diplomasi dönemi başladı.
- İstanbul, boğazlar ve Doğu Trakya, savaş yapılmadan kurtarıldı.

Güney Cephesi'nin açılması

1919

Doğu Cephesi'nin açılması

1919

Batı Cephesi'nin açılması

1919

I. İnönü Savaşı

6 Ocak 1921

II. İnönü Savaşı

23 Mart 1921

Kütahya - Eskişehir Muh.

10 Temmuz 1921

Maarif Kongresi

15 Temmuz 1921

Sakarya Meydan Savaşı

23 Ağustos 1921

Büyük Taarruz

26 Ağustos 1922

Mudanya Ateşkes Ant.

11 Ekim 1922

Lozan Barış Antlaşması

24 Temmuz 1923